

POMEN LOKALNO IN EKOLOŠKO PRIDELANIH ŽIVIL V SISTEMU JAVNEGA NAROČANJA ŽIVIL

Andrej Potočnik
Sonja Jurcan
Sektor za kmetijske trge

Ljubljana 12.4.2016

Analiza stanja ekološkega kmetijstva v RS

- V I. 2015 v ekološko kontrolo vključenih 3.417 KMG (4,7%)
- V I. 2015 v ekološko kontrolo vključenih 42.173,16 ha (8,7%)
- V pridelavi med kulturami prevladuje travinje (84,46%)
- Predelava ekoživil še precej nerazvita, pridelovalci so večinoma majhni in razpršeni
- Pri predelavi prevladujejo izdelki kot so testenine, kosmiči, olje, kis, mlečni izdelki, sadni sokovi,...
- Slabo trženje in predelava ekološkega mleka in mesa
- Delež ekoloških živil na trgu 1%, od tega 20% slovenskega porekla (Vir: ITR, 2010)
- Povprečna velikost ekološke kmetije je 12,35 ha (2015)
- Struktura eko pridelave ne sledi povpraševanju

- *Stopnja samooskrbe v RS: žita skupaj 76,6%, krompir (svež in predelan brez škroba) 67,5%, zelenjava (sveža in predelana) 37,8%, meso 79,8%, mleko 120,5%, vino 79,8%, sadje 58%, med 23%.*

Strateški in razvojni cilji

- Povečanje tržne ekološke pridelave in predelave
- Povečanje obsega ekološke pridelave semenskega materiala
- Povečanje konkurenčnosti s poudarkom na povečanju produktivnosti, učinkoviti in trajnostni rabi virov
- Povečanje tržnega deleža s slovenskimi ekološkimi proizvodi
- Spodbujanje tržnega povezovanja proizvajalcev in njihova vključitev v tržne sisteme – Uredba o podpori za spodbujanje tržnega združevanja primarnih proizvajalcev (upravičeni kmetijski proizvodi: ekološki proizvodi, hmelj, pitani prašiči, sveže sadje, sveža zelenjava)
- Spodbujanje dobave ekoloških in lokalnih živil preko ZJN in Uredbe o ZeJN po načelu kratkih verig

Pomen LTO za smooskrbo (1)

- Zagotavljanje državne varnosti za obdobje ekonomskih kriz
- Zmanjšanje odvisnosti od zunanje trgovine, kar je pomembno predvsem v času motene oskrbe
- Urejenost in obdelanost podeželja
- Ohranjanje delovnih mest na podeželju
- Varovanje okolja
- Izboljšanje zdravja prebivalstva kot posledica uživanja s stališča prehranske vrednosti kakovostnejše hrane in trajnejšega zagotavljanja virov živil

Pomen LTO za samooskrbo (2)

- Dozorelost lokalnega S&Z optimalnejša, zaradi dolgih prevozov in skladiščenja je ni potrebno predčasno pobirati z njiv in ji dodajati konzervansov, ki ohranjajo njeno svežino.
- Večja verjetnost, da bosta lokalno pridelana S&Z vsebovala večje količine antioksidantov v primerjavi z živili, ki so bila transportirana in skladiščena daljši čas
- Pri daljši verigi, ki vključuje daljši čas od pridelovalca do potrošnika, pade S&Z vsebnost vitamina C, prav tako se zmanjšajo vrednosti vitaminov A, B in E
- ...

Priporočila pri naročanju živil (1)

- **Naročanje sezonskih živil** - prilagojeno letnemu času, višja hranilna vrednost, optimalna dozorelost
Sezonski koledar za zelenjavo, sadje, jabolka – obdobje ponudbe
- **Upoštevanje načela kratkih oskrbnih verig v skladu z Zakonom o javnem naročanju**
- **Opredelitev meril za živila, ki so trajnostno pridelana in predelana** in je zaradi tega zagotovljena višja kakovost živil z vidika večje svežine ali nižjih okoljskih obremenitev pri prevozu (84. čl. ZJN-3)
Med merili se opredelijo živila, ki bodo, “pridelana oziroma predelana v bližini naročnika” – povezava s spremembo Uredbe o zelenem javnem naročanju
- **Kakovost in označevanje živil** - prednostno upoštevati živila, ki so v shemah kakovosti in živila po nacionalnih predpisih kakovosti živil (84. čl. ZJN-3)

Priporočila pri naročanju živil (2)

➤ Zeleno javno naročanje v okviru Uredbe o ZeJN:

V okviru ZeJN je obvezna nabava za ekoživila oz. živila iz preusmeritve:
od 1. 1. 2014 dalje: 10 %

Naročniki delež ekoloških živil opredelijo tako, da naročajo predvsem tista živila, ki jih v RS v zadostni meri pridelamo sami: ekološko vzrejeno meso, zlasti govedina, mlečni izdelki, žitni izdelki, jajca, posamezne vrste sadja,...

Stekel je postopek za njeno spremembo – v okviru te spremembe se vključijo med obvezno nabavo tudi živila, ki so trajnostno pridelana oz. predelana (določen delež)

➤ Konkretna priporočila za javno naročanje posameznih vrst živil in način preverjanja so v Priporočilih za JN v Prilogah 2 do 8

Rezultati ankete

- Anketa je bila poslana vsem osnovnim šolam in vrtcem konec oktobra 2014

- Navajamo ovrednotenje odgovorov v zvezi z nabavo ekološke hrane pred in po spremembi ZJN-2, ki je bila uveljavljena 31.12.2012:
 - **Delež ekološke hrane je od celotne količine naročene hrane pred spremembo znašal 6,4 %, po njeni spremembi pa 13,0 % (+ 6,6 %)**

 - **Delež ekološke hrane in živil slovenskega izvora je od skupne količine naročene ekološke hrane in živil pred spremembo znašal 16,4 %, po njeni spremembi pa 23,9 % (+ 7,5 %)**

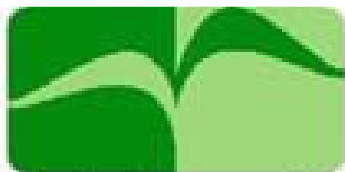
Primeri dobrih praks

- MKGP skupaj z MF pripravilo Priporočila za javno naročanje živil:
http://www.mko.gov.si/si/delovna_podrocja/promocija_lokalne_hrane/uveljavitev_nacela_kratkih_verig/
- **V pripravi nadgradnja Priporočil za javno naročanje**
- MKGP je v sodelovanju z različnimi partnerji na temo **kratkih preskrbnih verig** organiziralo 13 regijskih konference
- Tradicionalni slovenski zajtrk (TSZ), pobuda ekološki TSZ
- Shema šolskega mleka in shema šolskega sadja (OŠ)
- Šolski ekovrt

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

HVALA ZA POZORNOST!

ekološki

Več o ekološkem kmetovanju najdete na spletni strani: <http://www.mko.gov.si/>